

НАТХНЕННЕ

СЛОВА Ў ДАРОГУ

«Узлётаўцы!»... Гэта слова ўпершыню прагучала ў адной з аўдыторый універсітэта вясной 1964 года. А ўжо ў наступным годзе выйшла кнішка «Узлёт» — зборнік маладых аўтараў маладога універсітэцкага літаб'яднання. Сёння ўзлётаўцаў чулі ўжо на шматлікіх вечарах паэзіі ва універсітэце і па радыё, на прадпрыемствах Мінска і ў калгасах, у інстытутах, тэхнікумах, школах. Іх творы друкаваліся на старонках «Літаратуры і мастацтва», «Маладосці», «Полымя».

Слова прыжылося. Ды інакш і не магло быць, бо ў ім — вясновы блакіт з зелянінай паасткаў, што бачыўся студэнтам з аўдыторыі, у якой упершыню прагучала: «Узлётаўцы»; у ім — маладосць з яе прызнаннямі: «Крылы буду сніць і вышыню», «Звонка плешчуць вясной крыніцы»; у ім — студэнцкае жыццё з яго камсамольскай няўрыймлівасцю, прагай усё пазнаць, зразумець, адчуць.

Гэта прага абумовіла і асноўныя вобразы і матывы вершаў маладых — любоў да радзімы з яе неабсяжнасцю і красой, да яе людзей, блізкіх і дарагіх. У меру сваіх сіл узлётаўцы раскрываюць у сваіх творах няпростая жыццёвая законы, мары і жаданні, уласцівыя таму пакаленню, што нарадзілася ў першыя пасляваенныя гады.

«Натхненне» — другі калектыўны зборнік узлётаўцаў. У ім выступаюць і вядомыя па рэспубліканскім друку Мар'ян Дукса, Юрка Голуб, Яўгенія Янішчыц, Алесь

Разанаў, Сяргей Законнікаў, Анатоль Казловіч і тыя, хто робіць самыя першыя крокі ў краіну Паэзію. Большасць пачынаючых — філфакаўцы, але разам з імі стартуюць і біёлаг Людміла Парымончык, і географ Станіслаў Зубовіч, і гісторык Мікола Вяршынін.

Радасна чуць жыццесцвярджальныя, маладыя галасы ўзлётаўцаў. Радасна ўсведамляць, што ў сценах, дзе некалі вучыліся Кандрат Крапіва і Пятрусь Броўка, Паўлюк Трус і Максім Лужанін, Іван Мележ і Мікола Аўрамчык, дзе зусім нядайна студэнтамі былі Рыгор Барадулін і Генадзь Бураўкін, Іван Пташнікаў і Мікаль Стральцоў, Анатоль Вярцінскі і Янка Сіпакоў, расце дружная паэтычная змена.

Свой новы зборнік узлётаўцы назвалі «Натхненне» не без падстаў. Шчырасцю і ўсхваляванасцю, відавочнай паэтычнай акрылёнасцю сапраўды вылучаюцца вершы шэрагу з іх. Каб пераканацца ў гэтым, варта пазнаёміцца хоць бы з нізкамі Юркі Голуба, Яўгеніі Янішчыц, Алеся Разанава. Вядома, не ўсе ўзлётаўцы выяўляюць аднолькавае професійнае ўмельства, арыгінальнасць, глыбіню, але што ім бракуе натхнення — не скажаш. Узлётаўцы пазналі ўжо заманлівасць пазіі, большасць з іх усвядоміла і ўсю складанасць нялёгкасць працы і прызвания паэта.

Хочацца спадзявацца, што чытач з небудзённай цікаласцю возьме ў руکі гэтую новую кніжку паэтаў-студэнтаў і пажадае ім далейших пошукаў і поспехаў.

Алег Лойка

Яўгенія
Янішчыц

БЕЛАРУСЬ

О Беларусь, азёрная старонка!
Пастаў мяне бярозкай у палях.
Хачу ліствой, мядзянаю і звонкай,
Услаць табе твой самы светлы шлях.
Хачу сяброўкай самай добрай, шчырай
Стаць юнаку, што ў роздуме панік,
Хачу, каб птушкі, што ляцяць у вырай,
Мне крыламі махалі з вышыні,

Зялёнай самай, самаю шумлівай
Хачу я ў спёку летньюю расці,
Каб падзяліцца шчасцем з нешчаслівым,
Каб падзяліцца сонцам у жыцці.
О, Беларусь! Мая зара над вёскай,
Мае сустрэчы, радасці, агні...
Хачу заўжды зялёнаю бярозкай
Шумець сярод тваіх азёр і ніў.

* *

Я ведаю, што будуць навальніцы,
Здрыгнецца шар ад гулкіх навальніц.
Прыйдзі ў лясную неруш прычасціцца
Сцюдзёнаю жывучасцю крыніц.
Імчыць дарога праз сасоннік колкі,
Страхаюць хвоі колкую расу.
Трывог, чаканняў і расстанняў столькі —
Баюся, што адна не данясу.
А лес да ног сабакаю лахматым...
Я гладжу верас шорсткі, нібы поўсьць.
І пахне медуніцамі і мятай
Зялёнай лясной маладосць.
Не дай мне, лес, ў трох соснах заблудзіцца.
Я ведаю, у громе навальніц
Абавязкова прыйдзеш прычасціцца
Сцюдзёнаю жывучасцю крыніц.

* *

Я ад'еду, і мне прыпомніца
Гарадская мая бяssonніца
З думкай тою, што я прыкована
Да бяssonніц другіх, вясновых,
Да зямлі, дзе трывогі выжала,
Да іржышча калючага, рыжага,
Да вясновых малінавых сполахаў.
...Жменю зерня нясу ў прыполе.
Дай пасею з добрымі словамі
Пад вітринамі песню вясковую.

РАДЗІМЕ

Я прыгадваю вёскі дымныя —
Ні дварышча і ні кала.
Ты мяне, быццам маці, Радзіма,
За руку ў далягляд павяла.
Мы ішлі яругамі, грэблямі,
Па калені ўгрузалі ў снег.
Ля хацін датляваючых грэліся,
Наядаліся толькі ў сне.
І ў дарогі збіраліся раніцай,
Клалі ў торбы і гней, і боль.
Па дарогах пайлі раненых,
Аддавалі ім хлеб і соль.

Мы над горам схіляліся кожным,
Ратавалі ўсіх як маглі.
І ўставала эпоха трывожная
З-пад заўчасных маўклівых магіл.
І прыйшлі ў далячынь у маі,
Лёс асвечаны мой стаяў.
...Праз гады я цябе абдымаю,
Будзь мне мамай, Радзіма мая.

МОВА

Н. С. Гілевічу

Чую тваю цудоўную музыку
Ў скошаных травах мурожных.
Мова, ты — сонца маё беларускае,
Ззяеш літарай кожнай.

Гэтулькі продкаў цябе адшліфоўвалі,
Няслі праз вякі, дзівосную.
Цяпер дваццаты цябе выхоўвае —
Атаму век і космасу.

Смяешся, рассыпаўши гукі лагодныя,
Калі побач шчасце і радасць.
Грыміш глухімі грамамі грымотнымі,
Убачыўши подласць і зраду.

Хай толькі заўтра паходы паклікаюць —
Памру за цябе без енку.
Любоў да Радзімы нясу вялікую
У сэрцы сваім маленъкім.

* *

Вочы заплюшчу, забыць не магу.
...Ціха ступаю па багуну.
Царства лясное маё, зялёнае,
Птушкай ірвуся к табе залётнаю,
К травам тваім апускаюся ніц,
Хмельную восень глытаю з крыніц.
Крык жураўліны чуваць за вярсту.
...Тым і жыву, што табою расту.

* *

За перажытае не каюся.
Але калі усё ж цябе
Хачу адкрыць, то памыляюся
Усё часцей, усё глыбей.
Прызнанне першае не вернецца,
Як рэдкі лёс, як рэдкі гук.
Чаго шукала, летуценніца,
У жэстах губ, у рухах рук?

Хацела шчасця чалавечага,
Любіла гучнае «люблю».
Нібы вайноу пакалечана,
Начамі доўгімі не сплю.
За перажытае не каюся.
Жыву надзеямі гадоў.
Прыйдзі, хоць, можа, памыляюся,
У мой светлы сон, ў мой ціхі дом.

* *

Блісне стралой навальнічнай
Ясны променъ надзей:
Прывядзе мяне паляна сунічная
У самы дзівосны дзень,
Дзе алені ля вадапою
Ужо даўно не шукаюць спакою.

* *

Ніякіх слоў! Ніякіх лекаў!
Ах, сёння гэткі слаўны дзень!
І сціплай белаю лілеяй
Ляжу я ціха на вадзе.
Які я выбрала кірунак?
Між чаратоў я не адна

Спяшаюся,
    і вёслы — руки
Нясуць мяне кудысьці ўдалъ:
Мільгаюць завадзі і плёсы
І жоўтых лотацяў агні.
Наперакор сабе
    і лёсу
Крычу камусьці: «Дагані!»

* *

Мне па душы глухія пушчы,
Лістоты замець на дварэ,
Я непрыручанаю птушкай
Жыву між сполахаў і дрэў.
Каторы дзень настрой губляю
І зноў па-новаму люблю.
Іду, гукаю, выглядаю,
Шукаю, думаю, не сплю.
О людзі — вечныя пытанні! —
Вытокі мудрасці і зла.
Нясу ў сваё святое ранне
Любоў і гнеў на паўкрыла.
Што не прыручана — не скрыю.
А калі што не так, малю:
Скруціце стомленыя крылы
І кіньце ў родную зямлю.

* *

У траву-мураву упаду.
Я не ўсё яшчэ тут палюбіла.
А ў жыцці майм столькі дум,
Што хвалююцца морам глыбінным.
Колькі красак тут дарагіх,
Непаўторных, як першыя крокі.
Колькі слоў у мяне другіх,
Самых блізкіх і самых далёкіх.
Ды вятрамі ізноў іду
Да таго, каго не забыла.
Упаду у траву-мураву.
Я не ўсё яшчэ тут любіла.

* *

Будуць вёсны і пралескі...
Будзе радасць і туга.
Адцвіце вясна на ўзлеску,
Пабяжыць за сіні гай.
І хваёваю ігліцай
Адзавецца лета звон.
Толькі мне не паўтарыцца
Ні вясною, ні зімой.
Столькі думак, самых шчырых! —
Светлы шлях мне пажадай.

Заўтра будзе сіні вырай
І бясконцы небакрай.
Будзе лета з навальніцай
І вясёлка над ракой.
Толькі мне не паўтарыцца
А ні летам, ні зімой.